

ЕКОНОМІКА ПОСЛУГ У РАМКАХ ЧЕТВЕРТОЇ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Г. І. РИБАК, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії та міжнародної економіки

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків, Україна

А. О. КУЛЬБАЧНА, студентка

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків, Україна

У процесі розвитку четвертої промислової революції з'явилися продукти та послуги, які практично безоплатно покращують якість життя світового суспільства. Люди як споживачі отримують більш якісний кінцевий продукт споживання. Більшість товарів стають непідвладними користуванню без певних послуг.

Розвинутою стає та економіка, яка вміє продавати саме послуги, а не лише товари, і, тим паче, сировину для виготовлення товарів. Це зумовлено тим, що якісні послуги може надавати та країна, економіка якої є більш орієнтованою на технологічність та діджиталізацію, законодавча база якої придатна до виготовлення і експорту послуг, та яку характеризує високий показник ВВП у невинробничій сфері.

Гіпотези автора книги «Четверта промислова революція» К. Шваба стосовно можливого розвитку ринку послуг у майбутньому співзвучні із теорією технологічного розриву[1]. Дана теорія ґрунтується на тому, що кожна розвинена країна може зробити прорив у певному напрямі науки, техніки, результати якого будуть втілені у виробництво (товарів, послуг). Оскільки подібні процеси не збігаються за часом у різних країнах, країни можуть отримувати тимчасові конкурентні переваги і монопольну ренту на світовому ринку.

Нові бізнеси відкриваються у невинробничій сфері тому, що вона є більш маржинальною. Основу витрат на собівартість складають не ресурси і матеріали, а людський капітал, інтелектуальні здатності та технології.

Порівнюючи ринок послуг та ринок товарів в Україні, за 2021 рік, можна зробити висновок, що спостерігається позитивна динаміка зростання обсягів імпорту послуг на 429,8% та експорту послуг на 376,9%, порівняно зі зростанням обсягів експорту та імпорту товарів (відповідно зросли на 38,4% та 34,1%) [3, 4]. Відповідно до цих статистичних даних (дані Державної служби статистики України), можна зробити висновок про більш швидкий розвиток ринку послуг в Україні. Як показав світовий досвід, навіть в розпал кризи компанії купували сервісні послуги, необхідні для їх функціонування. Відповідно, навіть на тлі подій, що відбуваються залишається помітна стійкість сервісної торгівлі. Лідируючими за обсягом продажів сервісами є дистрибуція і фінанси, в сукупності вони складають 40 відсотків від всього ринку послуг[5].

Ринок послуг є більш адаптивним до попиту, ніж ринок товарів. Саме тому він і розвивається швидшими темпами. Послуги підлаштовуються під потребу споживача завдяки технологічним платформам. Це забезпечує ефективне використання мало застосовуваних раніше активів, тобто тих, які належать людям, які ніколи не вважали себе постачальниками (наприклад, вільне місце в автомобілі, незайнята спальня у квартирі, комерційні взаємини між роздрібним продавцем та виробником, час та професійні навички з надання послуг з доставки, ремонту або виконання адміністративних завдань). Завдяки своєму флексибельному життєвому циклу, та нематеріальним складникам, що їх формують, послуги можуть легше змінювати свою ідею, кінцеву мету, принцип втілення та надання відповідно до запиту споживача, і робиться це із меншими економічними внесками. Порівняємо життєвий цикл товару і послуги (рис 1, рис. 2):

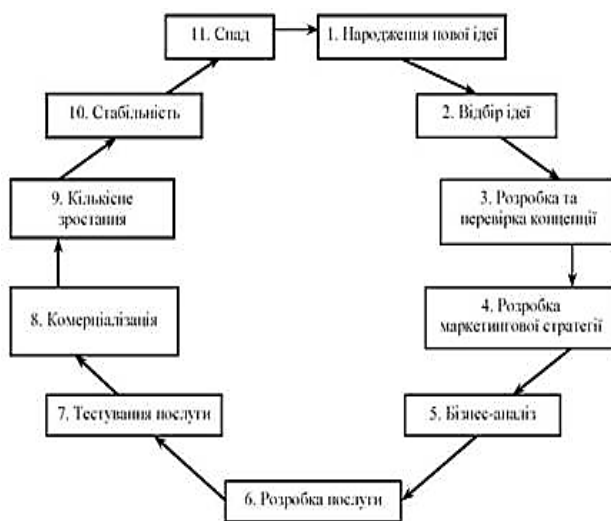

Рис. 1 – життєвий цикл послуги [2]

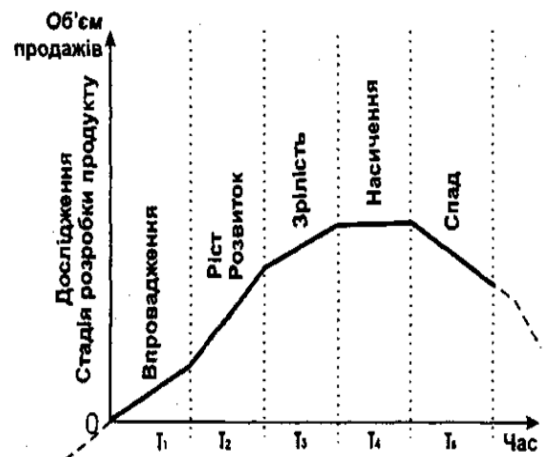

Рис. 2 – життєвий цикл продукту

На основі порівняння можна дійти висновку, що вносити корективи до розробки послуги простіше, ніж до виробництва товару. Що робить ринок послуг більш адаптивним сучасним, цифровізованим. В рамках четвертої промислової революції, яка спирається на третю - з середини минулого століття триває цифрова революція в усіх сферах життя. Стійке зростання цифрових пристроїв у наше повсякдення та перехід спілкування, роботи, навчання у цифровий простір здійснює все більше нових проривів у створенні штучного інтелекту: виникають програми, які розробляють нові алгоритми, що пророкують нові напрями розвитку в нашій культурі, а розвиток технологій породжує продукти і послуги, що полегшують і покращують нашу якість життя, яке пронизане послугами на основі цифрових технологій [6].

Четверта промислова революція забезпечує можливість інтегрувати незадоволені потреби двох мільярдів людей у глобальну економіку, що стимулює додатковий попит на існуючі послуги, та ті, на які з'явилася лише ідея, шляхом надання нових можливостей окремим людям та спільнотам і об'єднанню цих людей та спільнот між собою в усіх країнах світу.

Література:

1. Шваб К. Четверта промислова революція. Формуючи четверту промислову революцію. Книжковий клуб “Клуб Сімейного дозвілля”, Харків. 2019. URL: <https://nashformat.ua/products/chetverta-promyslova-revoljutsiya.-formuyuchy-chetvertu-promyslovu-revoljutsiyu-916180>(дата звернення 02.02.2023)
2. О. Б. Моргулець. Закономірності розвитку сфери послуг в процесі становлення інформаційного суспільства та суспільства знань. *Ефективна економіка*. 2014. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3233> (дата звернення 27.01.2023)
3. Товарна структура зовнішньої торгівлі у 2021 році. Державна служба статистики України : веб-сайт. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/zd/tsztt/tsztt_u/tsztt1221_ue.xls (дата звернення 29.01.2023)
4. Географічна структура зовнішньої торгівлі послугами у 2021 році. Державна служба статистики України : веб-сайт. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/zd/gsztp/gsztp_u/gsztp_2021_ue.xls (дата звернення 29.01.2023)
5. Рибак Г. І., Островський І. А. Міжнародний ринок послуг: сучасний стан та структура. *Ефективна економіка*. 2020. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7984> (дата звернення: 15.01.2023).
6. Шваб К. Четверта промислова революція: як до неї готуватися/ пер. з англ. НУБіП України. 2023. URL: <https://nubip.edu.ua/node/23076> (дата звернення 29.01.2023).